

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. lapkričio 11 d. *

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Darbuotojų sauga ir sveikatos apsauga – Darbo laiko organizavimas – Direktyva 2003/88/EB – 2 straipsnis – Sąvoka „darbo laikas“ – Neetatinis ugniagesys – Pasyviojo budėjimo laikotarpis – Vertinimas savarankiška profesine veikla budėjimo laikotarpiu – Suvaržymai, kylantys dėl pasyviojo budėjimo tvarkos“

Byloje C-214/20

dėl *Labour Court* (Darbo bylų teismas, Airija) 2020 m. gegužės 6 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. gegužės 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

MG

prieš

Dublin City Council

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, penktosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, ketvirtosios kolegijos pirmininkas C. Lycourgos (pranešėjas), teisėjai I. Jarukaitis ir M. Ilešič,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- MG, atstovaujamo B. O'Brien,
- *Dublin City Council*, atstovaujamos E. Hunt,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos L. Van den Broeck ir M. Van Regemorter,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos E. de Moustier ir N. Vincent,

* Proceso kalba: anglų.

- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman, C. S Schillemans ir M. H. S. Gijzen,
- Suomijos vyriausybės, iš pradžių atstovaujamos S. Hartikainen ir A. Laine, vėliau – H. Leppo ir A. Laine,
- Europos Komisijos, iš pradžių atstovaujamos D. Recchia, C. Valero ir M. Wilderspin, vėliau D. Recchia ir C. Valero,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 299, 2003, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 381) 2 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant MG ir *Dublin City Council* (Dublino miesto taryba, Airija) ginčą dėl jo pasyviojo budėjimo laikotarpiams išdirbtų darbo valandų apskaičiavimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 89/391/EEB

- 3 1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyvos 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo (OL L 183, 1989, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 349) 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Darbdavio pareiga – užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatą visais su darbu susijusiais aspektais.“

- 4 Šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Atsižvelgdamas į atsakomybės sritis, darbdavys imasi priemonių, būtinų darbuotojų saugai ir sveikatai apsaugoti, įskaitant profesinės rizikos rūšių prevenciją, informavimą bei profesinį mokymą, taip pat būtiną organizavimą ir priemones.

<...>“

Direktyva 2003/88

- 5 Direktyvos 2003/88 1 straipsnyje „Tikslas [Dalykas] ir taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Ši direktyva nustato būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus dėl darbo laiko organizavimo.

2. Ši direktyva taikoma:

- a) minimaliam dienos poilsio, savaitės poilsio ir kasmetinių atostogų laikui, pertraukoms ir maksimaliam savaitės darbo laikui; ir
- b) tam tikriems naktinio darbo, pamaininio darbo ir darbo modelių aspektams.

<...>“

6 Šios direktyvos 2 straipsnyje „Apibrėžimai“ numatyta:

„Šioje direktyvoje vartojami šie apibrėžimai:

- 1) „darbo laikas“ – tai bet koks laikas, kai darbuotojas yra darbo vietoje, darbdavio žinioje ir vykdo savo veiklą arba atlieka pareigas pagal nacionalinės teisės aktus ir (arba) praktiką;
- 2) „poilsio laikas“ – tai visoks laikas, kuris nėra darbo laikas;

<...>“

7 Minėtos direktyvos 3 straipsnyje „Dienos poilsis“ nustatyta:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į minimalų 11 valandų nepertraukiamo kasdienio poilsio laiką per parą.“

8 Tos pačios direktyvos 5 straipsnyje „Savaitės poilsio laikas“ numatyta:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad per kiekvieną septynių dienų laikotarpį kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į minimalų 24 valandų nepertraukiamo poilsio laiką ir 3 straipsnyje nurodomas 11 kasdienio poilsio valandų.“

<...>“

9 Direktyvos 2003/88 6 straipsnyje „Maksimalus savaitės darbo laikas“ nustatyta:

„Valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad, atsižvelgiant į būtinybę garantuoti darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą:

- a) savaitės darbo laikas būtų apribotas įstatymais ar kitais teisės aktais arba kolektyvinėmis sutartimis ar darbdavių ir darbuotojų susitarimais;
- b) vidutinis darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, per kiekvieną septynių dienų laikotarpį nebūtų ilgesnis kaip 48 valandos.“

Airijos teisė

10 *Organisation of Working Time Act 1997* (1997 m. Darbo laiko organizavimo įstatymas) į Airijos teisę buvo perkelta 1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyva 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 307, 1993, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 197), kuri buvo panaikinta ir pakeista Direktyva 2003/88.

11 Šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„<...>

„Darbo laikas“ – tai laikotarpis, per kurį darbuotojas:

- a) yra darbo vietoje arba darbdavio žinioje ir
- b) vykdo darbo veiklą arba atlieka darbo pareigas

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 12 MG yra neetatinis ugniagesys, kurį darbui ne visą darbo laiką įdarbino Dublino miesto taryba. Remiantis pasyviojo budėjimo tvarka, jis buvo paskirtas į priešgaisrinės tarnybos ugniagesių brigadą, joje praėjo mokymus.
- 13 MG privalėjo dalyvauti 75 % šios brigados intervencijų, o kitose galėjo nedalyvauti. Jis nėra įpareigotas budėjimo laikotarpiais būti apibrėžtoje vietoje, tačiau gavęs skubų iškvietimą į įvykį, privalo stengtis atvykti į priešgaisrinę tarnybą per penkias minutes, bet kuriuo atveju ne daugiau kaip per 10 minučių.
- 14 Šis pasyviojo budėjimo laikotarpis iš principo yra 7 dienos per savaitę ir 24 valandos per parą. Jis pertraukiamas tik kasmetinių atostogų laikotarpiais ir laikotarpiais, dėl kurių MG iš anksto praneša, kad negalės vykdyti darbo funkcijų, su sąlyga, kad Dublino miesto taryba tam duoda sutikimą.
- 15 MG kas mėnesį gauna bazinį darbo užmokestį, kaip atlygį už pasyvųjį budėjimo laikotarpį, taip pat priemoną už kiekvieną intervenciją.
- 16 Jam leidžiama užsiimti savarankiška profesine veikla arba dirbti kitam darbdaviui, jeigu ši veikla neviršija vidutiniškai 48 valandų per savaitę. Vis dėlto MG draudžiama užsiimti tokia veikla aktyvaus darbo neetatinio ugniagesiu valandomis, turint omenyje, kad šios valandos skirtos ne tik dalyvauti intervencijose nelaimės atveju, bet taip pat kitoje brigados veikloje, pavyzdžiui, treniruotėse.
- 17 Atstumas nuo MG gyvenamosios ir darbo vietų iki priešgaisrinės tarnybos, kurioje jis dirba, turi būti protingas, kad galėtų laikytis termino, per kurį privaloma į ją atvykti.
- 18 Manydamas, kad valandos, kuriomis jis budi Dublino miesto tarybos naudai, turi būti laikomos „darbo laiku“, kaip tai suprantama pagal 1997 m. Įstatymą dėl darbo laiko organizavimo ir Direktyvą 2003/88, MG dėl to pateikė skundą *Workplace Relations Commission* (Darbo santykių komisija, Airija).
- 19 Kadangi šis skundas buvo atmestas, jis pareiškė ieškinį *Labour Court* (Darbo bylų teismas, Airija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

- 20 MG šiame teisme pažymi, kad turi būti visuomet pasirengęs greitai reaguoti į skubų iškvietimą. Tai jam trukdo savo nuožiūra skirti dėmesį šeimai, socialiniam gyvenimui ir taksi vairuotojo darbui. Jis nurodo, kad, jeigu nesilaikytų įsipareigojimų Dublino miesto tarybai, jam galėtų būti taikomos drausminės priemonės arba net atleidimas iš darbo. Nustačiusi pareigą budėti 7 dienas per savaitę ir 24 valandas per parą bei atsisakiusi pripažinti, kad budėjimo valandos yra darbo laikas, Dublino miesto taryba pažeidė taisykles, susijusias su dienos ir savaitės poilsiu bei maksimaliu savaitės darbo laiku.
- 21 Dublino miesto taryba atsikerta, kad neetatiniai ugniagesiai budėjimo metu nėra įpareigoti būti apibrėžtoje vietoje. Be to, jei neetatinis ugniagesys neatvyksta į priešgaisrinę tarnybą per maksimalų atvykti skirtą terminą, jis tiesiog negauna atlyginimo. Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjama pasyviojo budėjimo tvarka lanksti, negalima pateisinti budėjimo valandų pripažinimo „darbo laiku“.
- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad sąvokos „darbo laikas“ aiškinimas yra lemiamas siekiant išspręsti ginčą pagrindinėje byloje, nes Dublino miesto taryba įsitikinusi, kad laikosi taisyklių, susijusių su dienos ir savaitės poilsiu bei maksimaliu savaitės darbo laiku, o MG teigia, kad Dublino miesto taryba jas pažeidžia.
- 23 Šis teismas primena, kad 2018 m. vasario 21 d. Sprendime *Matzak* (C-518/15, EU:C:2018:82) Teisingumo Teismas nusprendė, kad budėjimo laikas, kurį darbuotojas praleidžia namuose, turėdamas pareigą per 8 minutes reaguoti į savo darbdavio iškvietimus, smarkiai riboja galimybes užsiimti kita veikla, todėl laikytinas „darbo laiku“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/88 2 straipsnį.
- 24 Vis dėlto aplinkybės, dėl kurių buvo priimtas šis sprendimas, skiriasi nuo nagrinėjamųjų pagrindinėje byloje, nes Dublino miesto taryba nereikalauja, kad MG budėjimo metu būtų apibrėžtoje vietoje, be to, leidžia užsiimti savarankiška profesine veikla, o tai jis ir daro kaip taksi vairuotojas, arba dirbti kitam darbdaviui.
- 25 Šiomis aplinkybėmis *Labour Court* (Darbo teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar [Direktyvos 2003/88] 2 straipsnį reikia aiškinti taip, kad tuo atveju, kai darbuotojas budi pasirinktoje vietoje arba vietose ir jam niekada netaikomas reikalavimas „budėjimo“ laikotarpiu pranešti darbdaviui apie savo buvimo vietą, o tik reikalaujama, kad galėtų sureaguoti į „iškvietimą“ per pageidaujamą 5 minučių atvykimo terminą ir ne ilgesnį kaip 10 minučių atvykimo terminą, tokio darbuotojo budėjimo laikas yra darbo laikas?
 2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar darbuotojo, kuriam netaikomi jokie apribojimai, išskyrus reikalavimą reaguoti į iškvietimą per pageidaujamą 5 minučių atvykimo terminą ir ne ilgesnį kaip 10 minučių atvykimo terminą, ir kuris „budėjimo“ laikotarpiu gali be apribojimų tuo pat metu dirbti kitam darbdaviui arba savarankiškai užsiimti profesine veikla, budėjimo laiką galima laikyti „darbo laiku“ pas darbdavį, kuriam jis „budi“?
 3. Jeigu atsakymas į antrąjį klausimą būtų teigiamas, ar tuo atveju, kai darbuotoją jo „budėjimo“ laikotarpiu yra faktiškai įdarbinęs antrasis darbdavys ir reikalaujama tik to, kad antrasis darbdavys išleistų darbuotoją, kai šis gauna pirmojo darbdavio iškvietimą, darbuotojo „budėjimo“ laikas, kai jis dirba antrajam darbdaviui, turi būti laikomas darbo laiku, kiek tai susiję su santykiais su pirmuoju darbdaviu?

4. Jeigu atsakymas į trečiąjį klausimą būtų teigiamas, ar darbuotojo, kuris dirba antrajam darbdaviui budėjimo pirmajam darbdaviui laikotarpiu, darbo laikas, susijęs su pirmuoju ir antruoju darbdaviu, skaičiuojamas vienu metu?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtimumo

- 26 Primintina, kad, vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimui, tik byla nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes turi įvertinti, ar reikia pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti savo sprendimą, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 27 Vis dėlto Teisingumo Teismas negali priimti sprendimo dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, jeigu yra akivaizdu, kad šio teismo prašomas Sąjungos teisės normos išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi faktinės ir teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (2018 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Rittinger ir kt.*, C-492/17, EU:C:2018:1019, 37 punktas).
- 28 Šiuo klausimu reikia priminti, jog siekiant pateikti Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris būtų naudingas nacionaliniam teismui, reikia, kad tas teismas tiksliai laikytųsi prašymo priimti prejudicinį sprendimą turinio reikalavimų, aiškiai išdėstytų Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje. Taigi, be kita ko, būtina, kaip nurodyta šio reglamento 94 straipsnio a ir c punktuose, kad pačioje nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą būtų išdėstyti faktiniai duomenys, kuriais grindžiami klausimai, ir priežastys, paskatinusios šį prašymą teikiantį teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo (2018 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Rittinger ir kt.*, C-492/17, EU:C:2018:1019, 38 ir 39 punktai).
- 29 Šiuo atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad MG yra neetatinis ugniagesys ir per su šiuo darbu susijusio budėjimo laikotarpį dar savarankiškai dirba taksi vairuotoju.
- 30 Kadangi neginčijama, kad MG per budėjimo Dublino miesto tarybai laikotarpį dar vykdo savarankišką profesinę veiklą, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą visiškai nematyti, kaip trečiasis ir ketvirtasis klausimai susiję su pagrindinės bylos ginčo aplinkybėmis ar dalyku.
- 31 Iš tiesų šiais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, kaip sąvoka „darbo laikas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2003/88 2 straipsnio 1 punktą, turi būti aiškinama, kai darbuotojas per budėjimo pirmajam darbdaviui laikotarpį vykdo profesinę veiklą pas antrąjį darbdavį. Nesant faktinių duomenų, iš kurių būtų galima suprasti, kaip tokios aplinkybės susiklostė pagrindinėje byloje, Teisingumo Teismas neturi informacijos, būtinos naudingai atsakyti į minėtus klausimus.

- 32 Vadinasi, trečiasis ir ketvirtasis klausimai yra nepriimtini.
- 33 Kita vertus, pirmasis ir antrasis klausimai, kuriuos reikia nagrinėti kartu, tiek, kiek jie susiję su antrajame klausime aiškiai nurodyta prielaida, kad neetatinis ugniagesys pasyviojo budėjimo metu užsiima savarankiška profesine veikla, yra priimtini.

Dėl esmės

- 34 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti taip, kaip nurodyta šio sprendimo 33 punkte, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2003/88 2 straipsnio 1 punktą turi būti aiškinamas taip, kad neetatinio ugniagesio pasyvaus budėjimo laikotarpis, per kurį šis darbuotojas, gavęs darbdavio sutikimą, užsiima savarankiška profesine veikla, bet, gavęs skubų iškvietimą, privalo per maksimalų dešimties minučių terminą atvykti į priešgaisrinę tarnybą, į kurią paskirtas, yra „darbo laikas“, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą.
- 35 Direktyvos 2003/88 2 straipsnio 1 punkte sąvoka „darbo laikas“ apibrėžta kaip „bet koks laikas, kai darbuotojas yra darbo vietoje, darbdavio žinioje ir vykdo savo veiklą arba atlieka pareigas“. Šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkte sąvoka „poilsio laikas“ apibrėžta negatyviai, t. y. kaip apimanti bet kokį laiką, kuris nėra darbo laikas. Taigi, Direktyvos 2003/88 taikymo tikslu darbuotojo budėjimo laikas turi būti laikomas arba „darbo laiku“, arba „poilsio laiku“, nes šioje direktyvoje nenumatyta tarpinės kategorijos (šiuo klausimu žr. 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Dopravní podnik hl. m. Prahy, C-107/19, EU:C:2021:722, 28 punktą* ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 36 Vadinasi, nors galiausiai būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės išnagrinėti, ar pasyviojo budėjimo laikotarpį pagrindinėje byloje reikia pripažinti „darbo laiku“, ar „poilsio laiku“, Teisingumo Teismas turi nurodyti, į kokius kriterijus reikia atsižvelgti atliekant šį nagrinėjimą (žr. 2021 m. kovo 9 d. Sprendimo *Stadt Offenbach am Main (Ugniagesio pasyviojo budėjimo laikotarpis), C-580/19, EU:C:2021:183, 25 punktą* ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 37 Šiuo klausimu primintina, kad Direktyva 2003/88 siekiama nustatyti būtiniausius reikalavimus, skirtus darbuotojų gyvenimo ir darbo sąlygoms gerinti, derinant nacionalinės teisės aktus, susijusius, be kita ko, su darbo laiko trukme. Šie reikalavimai yra ypač svarbios Sąjungos socialinės teisės normos, kuriomis turi galėti pasinaudoti kiekvienas darbuotojas. Konkrečiai kalbant, nustatant kiekvieno darbuotojo teisę į tai, kad būtų ribojama maksimali darbo trukmė, ir į kasdienio bei savaitės poilsio laikotarpius, šioje direktyvoje patikslinama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 31 straipsnio 2 dalyje aiškiai įtvirtinta pagrindinė teisė, todėl ją reikia aiškinti atsižvelgiant į šio 31 straipsnio 2 dalį. Šių direktyvos nuostatų negalima aiškinti siaurai ir taip apriboti iš šios direktyvos kylančių darbuotojo teisių (žr. 2021 m. kovo 9 d. Sprendimo *Stadt Offenbach am Main (Ugniagesio pasyviojo budėjimo laikotarpis), C-580/19, EU:C:2021:183, 26–28 punktus* ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 38 Dėl budėjimo laikotarpių kvalifikavimo Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad sąvoka „darbo laikas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2003/88, apima visus budėjimo (taip pat ir pasyvų budėjimą) laikotarpius, kai darbuotojui nustatyti apribojimai yra tokie, kad objektyviai ir labai stipriai apribojama jo galimybė šiais laikotarpiais savo nuožiūra valdyti laiką, kuriuo nereikalaujama vykdyti profesinių funkcijų, ir skirti šį laiką savo interesams (žr. 2021 m. kovo 9 d. Sprendimo *Stadt Offenbach am Main (Ugniagesio pasyviojo budėjimo laikotarpis), C-580/19, EU:C:2021:183, 38 punktą*).

- 39 Atvirkščiai, kai darbuotojui nustatyti suvaržymai tam tikru budėjimo laikotarpiu nėra tokie dideli ir jis gali valdyti savo laiką ir skirti jį savo interesams be didelių suvaržymų, „darbo laikas“ pagal Direktyvą 2003/88 yra laikas, skirtas darbui, kuris, atsižvelgiant į aplinkybes, yra faktiškai atliktas tuo laikotarpiu (žr. 2021 m. kovo 9 d. Sprendimo *Stadt Offenbach am Main (Ugniagesio pasyviojo budėjimo laikotarpis)*, C-580/19, EU:C:2021:183, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 40 Siekiant įvertinti, ar dėl pasyvaus budėjimo objektyviai kyla didelių suvaržymų, turinčių didelį poveikį atitinkamo darbuotojo laiko, kuriuo nereikalaujama vykdyti profesinių funkcijų, valdymui, reikia atsižvelgti į darbuotojui budėjimo laikotarpiu nustatytą terminą vėl imtis darbo pas darbdavį, kuriam jis teikia šias budėjimo paslaugas, nuo to momento, kai darbdavys to paprašo, taip pat prireikus į tai, kiek vidutiniškai kartu jis turės faktiškai dalyvauti intervencijose per šį laikotarpį (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 9 d. Sprendimo *Stadt Offenbach am Main (Ugniagesio pasyviojo budėjimo laikotarpis)*, C-580/19, EU:C:2021:183, 45 punktą).
- 41 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas patikslino, kad, kai budėjimo laikotarpiu šis terminas trunka tik kelias minutes, iš principo visą šį laikotarpį reikia laikyti „darbo laiku“. Vadinasi, kaip pabrėžė Teisingumo Teismas, tokio reagavimo laiko poveikis turi būti konkrečiai įvertintas, prireikus atsižvelgiant į kitus darbuotojui taikomus suvaržymus, taip pat į budėjimo laikotarpiu darbuotojui sudarytas sąlygas (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 9 d. Sprendimo *Stadt Offenbach am Main (Ugniagesio pasyviojo budėjimo laikotarpis)*, C-580/19, EU:C:2021:183, 47 ir 48 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 42 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas bylos aplinkybes ir remdamasis šio sprendimo 38–41 punktuose priminta informacija, turi įvertinti, ar MG pasyviojo budėjimo laikotarpiais buvo taikomi tokie dideli suvaržymai, kad objektyviai ir labai stipriai apribojo jo galimybę tais laikotarpiais savo nuožiūra valdyti laiką, kuriuo iš jo, kaip neetatinio ugniagesio, nebuvo reikalaujama vykdyti profesinių funkcijų.
- 43 Šiuo klausimu MG suteikta galimybė budėjimo laikotarpiu užsiimti kita profesine veikla yra svarbi informacija, rodanti, kad pagal pasyvaus budėjimo tvarką šiam darbuotojui netaikomi dideli suvaržymai, turintys didelę įtaką jo laiko valdymui, jeigu paaiškėja, kad jo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties, kolektyvinių sutarčių ir atitinkamos valstybės narės teisės aktų, yra apibrėžtos taip, kad jis didelę šių laikotarpių dalį gali veiksmingai užsiimti tokia veikla.
- 44 Aplinkybės, kad MG šiais pasyviojo budėjimo laikotarpiais niekuomet neturi būti apibrėžtoje vietoje, kad neprivalo dalyvauti visose priešgaisrinės tarnybos, į kurią jis paskirtas, vykdomose intervencijose, o ketvirtadalis šių intervencijų šiuo atveju gali būti vykdomos be jo, ir kad jis gali užsiimti kita profesine veikla, neviršijančia vidutiniškai 48 valandų per savaitę, gali būti laikomos objektyviomis aplinkybėmis, leidžiančiomis daryti išvadą, kad jis, vadovaudamasis savo interesais, gali per šiuos laikotarpius užsiimti šia kita profesine veikla ir jai skirti didelę laiko dalį, jeigu vidutinis skubių iškvietimų dažnumas ir vidutinė intervencijų trukmė nekliudo veiksmingai užsiimti profesine veikla, kuri gali būti derinama su neetatinio ugniagesio darbu, bet tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 45 Taip pat svarbu pažymėti, kad į organizacinius sunkumus, kurių gali kilti dėl atitinkamo darbuotojo sprendimų, pavyzdžiui, pasirenkant gyvenamąją vietą ar kitą profesinę veiklą, kuri būtų daugiau ar mažiau nutolusi nuo vietos, į kurią jis, dirbdamas neetatinio ugniagesiu, turi galėti atvykti per nustatytą laiką, negali būti atsižvelgiama (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 9 d. Sprendimo *Stadt Offenbach am Main (Ugniagesio pasyviojo budėjimo laikotarpis)*, C-580/19, EU:C:2021:183, 41 ir 42 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

- 46 Jeigu atsižvelgiant į visas pagrindinėje byloje reikšmingas aplinkybes paaiškėtų, kad minėti budėjimo laikotarpiai neatitinka sąlygų, kad būtų laikomi „darbo laiku“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/88 2 straipsnio 1 punktą, tai reikštų, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 35 punkto, tie patys laikotarpiai, išskyrus laiką, susijusį su faktiškai atliktu darbu, turėtų būti laikomi „poilsio laiku“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 punktą.
- 47 Atsižvelgiant į tai, budėjimo laikotarpio pripažinimas „poilsio laiku“ Direktyvos 2003/88 taikymo tikslais, neturi įtakos darbdavių pareigai laikytis jiems pagal Direktyvos 89/391 5 ir 6 straipsnius tenkančių konkrečių pareigų, kad būtų užtikrinta jų darbuotojų sauga ir sveikatos apsauga. Vadinasi, darbdaviai negali nustatyti tokių ilgų ar dažnų budėjimo laikotarpių, kurie keltų pavojų jų saugai ir sveikatai, nesvarbu, kad šie laikotarpiai laikomi „poilsio laiku“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/88 2 straipsnio 2 punktą. Būtent valstybės narės turi savo nacionalinėje teisėje apibrėžti šios pareigos taikymo tvarką (2021 m. kovo 9 d. Sprendimo *Stadt Offenbach am Main (Ugniagesio pasyviojo budėjimo laikotarpis)*, C-580/19, EU:C:2021:183, 60 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 48 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti: Direktyvos 2003/88 2 straipsnio 1 punktą turi būti aiškinamas taip, kad neetatinio ugniagesio pasyviojo budėjimo laikotarpis, per kurį šis darbuotojas, gavęs darbdavio sutikimą, užsiima savarankiška profesine veikla, tačiau gavęs skubą iškvietimą privalo atvykti į priešgaisrinę tarnybą, į kurią paskirtas, per ne ilgesnį kaip 10 minučių terminą, nėra „darbo laikas“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jeigu bendrai įvertinus visas nagrinėjamos bylos aplinkybes, pirmiausia šios teisės užsiimti kita profesine veikla apimtį ir įgyvendinimo sąlygas, ir tai, kad nėra nustatyta pareigos dalyvauti visose šios priešgaisrinės tarnybos vykdomose intervencijose, matyti, kad minėtam darbuotojui šiuo laikotarpiu nustatyti suvaržymai nėra tokie, kad objektyviai ir labai stipriai paveiktų jo teisę savo nuožiūra per šį laikotarpį valdyti laiką, kuriuo iš jo, kaip neetatinio ugniagesio, nereikalaujama vykdyti profesinių funkcijų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 49 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų 2 straipsnio 1 punktą turi būti aiškinamas taip, kad neetatinio ugniagesio pasyviojo budėjimo laikotarpis, per kurį šis darbuotojas, gavęs darbdavio sutikimą, užsiima savarankiška profesine veikla, tačiau gavęs skubą iškvietimą privalo atvykti į priešgaisrinę tarnybą, į kurią paskirtas, per ne ilgesnį kaip 10 minučių terminą, nėra „darbo laikas“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jeigu bendrai įvertinus visas nagrinėjamos bylos aplinkybes, pirmiausia šios teisės užsiimti kita profesine veikla apimtį ir įgyvendinimo sąlygas, ir tai, kad nėra nustatyta pareigos dalyvauti visose šios priešgaisrinės tarnybos vykdomose intervencijose, matyti, kad minėtam darbuotojui šiuo laikotarpiu nustatyti suvaržymai nėra tokie, kad objektyviai ir labai stipriai paveiktų jo teisę savo nuožiūra per šį laikotarpį valdyti laiką, kuriuo iš jo, kaip neetatinio ugniagesio, nereikalaujama vykdyti profesinių funkcijų.

Parašai.